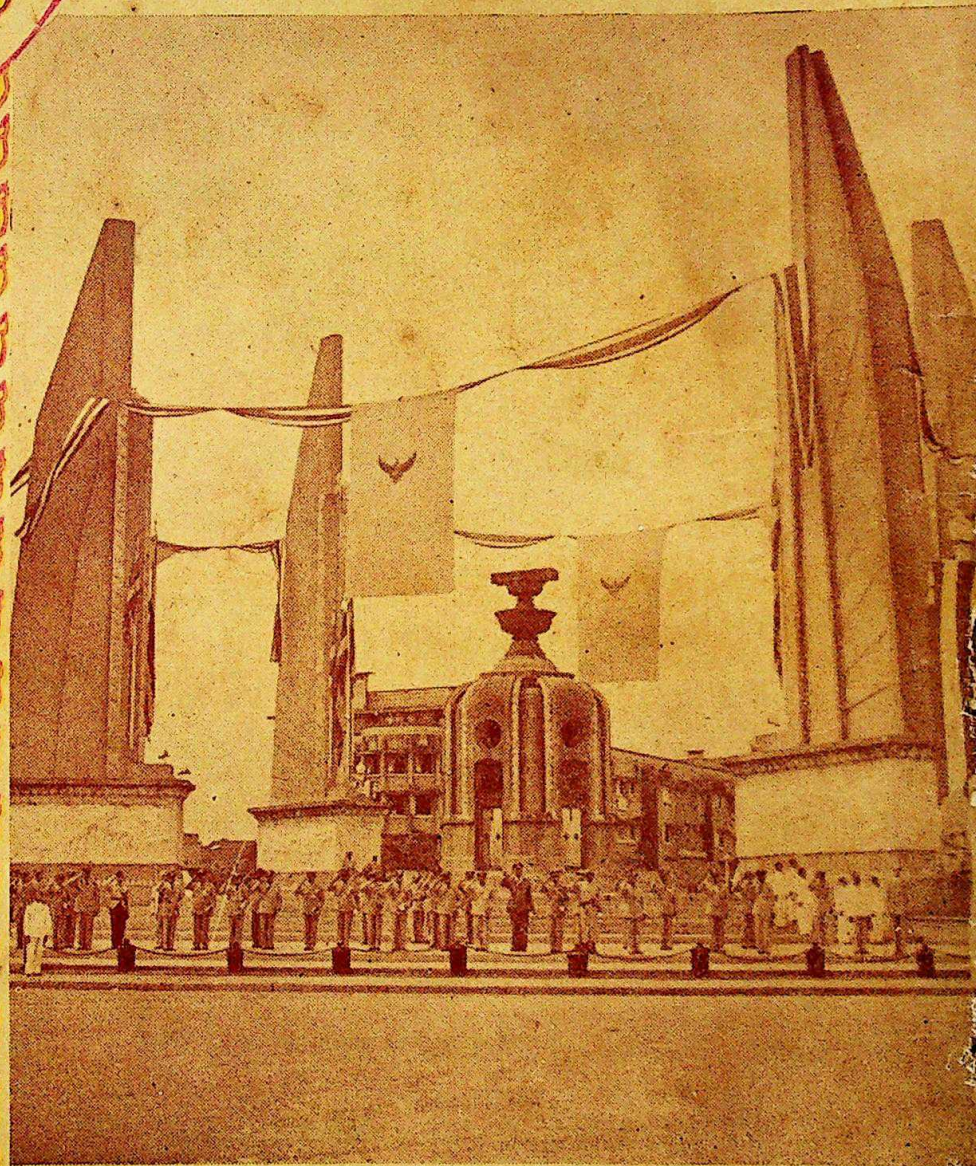

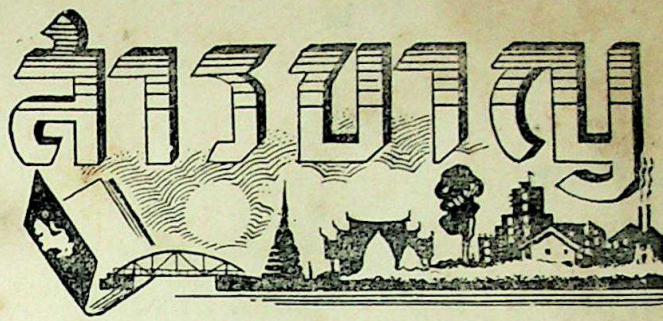
เทศกาลกิบาล

เทศกาลกิบาล เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๓ พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๓๖

กรมมหาดไทย

เทศาภิบาล เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๓ พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๔๙๖

ภาคพิเศษ

		หน้า
วันชาติรำลึก	ของ คณะหนังสือพิมพ์เทศาภิบาล	ก.
วันชาติรำลึก	ของ กรมประชาสัมพันธ์	ง.

ภาควิชาการ

ข้อแนะนำในการเบิกค่าพาหนะ และเบี้ยเลี้ยงเดินทาง	โดย นายเฉลิม วิชัยวัฒน์	๑
การสถิติ [Statistics]	โดย นายไพฑูรย์ เก่งสกุล	๒๕

สารคดี

มาตรการบรรเทาภัย	โดย มาลี เจริญรัตน์	๓๓
เรื่อง "ประเทศอังกฤษ"	โดย นายฉลวย พิชัยศรัทธ	๖๐

ภาคเบ็ดเตล็ด

ขามหยุดเทอมในเมืองนอก	โดย ท้าวต่างแดน	๖๘
ล่องแก่งแม่น้ำเมย	โดย นายประชุม อัมพุนันท์	๗๗

การเดินทางตรวจราชการภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือของ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม

โดย นายศักดิ์ ไทยวัฒน์

๑๐๓

ภาคกฎหมาย

พระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนชื่ออำเภอและตำบลบางแห่ง พ.ศ. ๒๔๕๖
เรื่องกำหนดพื้นที่ความรู้ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก—
สภาเทศบาลเมือง

๑๑๘

๑๒๒

ภาคระเบียบการ

ระเบียบการและหนังสือหมู
คำพิพากษากฎีกาบางเรื่อง

โดย นายแสง ศรีมาเสริม

๑๒๔

๑๕๕

ภาคข่าว

ข่าวเกี่ยวกับข้าราชการมหาดไทย

โดย นายมนตรี สุวรรณเลิศ

๑๖๓

ข่าวองค์การนาปนกิจ

โดย นายประกาศ วรศิริ

๑๗๐

ข่าวเบ็ดเตล็ด

๑๗๒

หน้าสมาชิก

๑๗๗

บรรณาธิการแถลง

๑๘๔

ภาพหน้าปก

ภาพอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย อนุสรณ์แห่ง ๒๔ มิ.ย.๗๕
[ภาพโดยความเอื้อเฟื้อของกรมประชาสัมพันธ์]

วันชาติรำลึก

ของ

คณะหนังสือพิมพ์เทศบาล

ยี่สิบสี่ มิถุนา มาจบ
นับแต่ คณะราช-ฏรทำ
เปลี่ยนแบบ การปกครองเมือง
เปลี่ยนจาก ราชา จิปรไทย
ยึดหลัก หกประการ ครองเมือง
หนึ่งมี เอกราช ครอบครัน
ต้องความ สงบ ภายใน
ดูแล ราษฎร ทั้งเมือง
หลักสาม คือหลัก เศรษฐกิจ
บำรุง ความสุข สัมบูรณ์
สี่คือ สิทธิ เสมอภาค
กฎหมาย ถือว่า ประชา
หาเส-รภาพ ราษฎร
วันชาติรำลึก

เวียนครบ ยี่สิบ เอ็ดคนำ
ยึดอา-นาจครอง ดินไทย
เพื่อให้ รุ่งเรือง ยิ่งใหญ่
สู่ประชา จิปรไทย โดยพลัน
รุ่งเรือง เป็นสุข เกษมสันต์
ทางค้าต เศรษฐกิจ การเมือง
รักษาความ ปดอดภัย ต่อเนื่อง
มิให้ ชุ้นเคือง อาดูร
กันคิด หาทาง เกื้อหนุน
เพิ่มพูน รายได้ ประชา
ฐานันดร น้อยมาก ไม่ว่า
มีสิทธิ เสมอหน้า ทั่วกัน
นิกร อุดมระ สุขสันต์

เขเตา ภิบาล

จักพูด จักเขียน เรียนกัน
 หก^๕นั้น คือการ ศึกษา
 จักตั้งเสริม วิทยา ทุกฐาน
 คณะราชครู ประกาศ ไขหลัก
 ผู้คน ร่วมเย็น กายา
 กอปรกับ ได้รับ พระมหา
 พระบาท สมเด็จพระ ปิ่นนคร
 ทรงประ-ทานรัฐ-ธรรมนุญ
 ให้ราชครู สบแสง สิริโส^๕ธ
 ทวยราชครู ได้อำนาจ อรรถ^๕ชัย
 ดำรง ตนเอง คำ^๕จุน
 ได้สิทธิ์ อุดมระ เสร^๕
 จักพูด จักเขียน จักจร
 ศึกษา อบรม ตามกฎ
 หรือใช้ ทรัพย์สิน โดยดี
 ย่อมมี เสร^๕ ทำได้
 ไทยสืบ ตันติสุข สะบาย
 หก^๕ เพราะคุณ พระปกเกล้า
 ช่วยผดุง จุงไทย วัฒนา
 ขอเดช คุณพระ ไตรรัตน์
 ข.

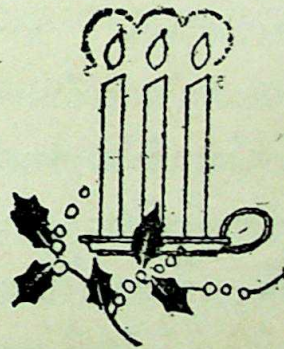
ในขอบ โทษทัณฑ์ ไม่มี
 เดิมมา เจ้าเรียน ไม่เต็มที
 ให้เรียน เต็มที่ หัวการา
 ทงหก ปกปัก รักษา
 นครา รุ่งเรือง สถาพร
 กรุณา ธิคุณ อติศร
 พระปกเกล้า เหล่านิกร กษัตริย์ไทย
 ไพบุญ ตามอา-ระยสมัย
 ชาวไทย ปลดปล่อย ไม่เต็มคุณ
 ปกป้อง ครองรัฐ เกื้อหนุน
 เป็นบุญ ของเหล่า ประชากร
 เสมอภาค เปรมปรี สโมสร
 สมาคม สโมสร โดยดี
 กำหนด ไซยนา ถ้วนถี่
 เคหะ เป็นที่ ดำรงกาย
 ภายใน ขอบเขต กฎหมาย
 ภายได้ ธรรมนุญ คดอดมา
 อีกเหล่า คณะราชครู อาจอาษา
 ประชา ไม่เต็ม บารมี
 ขจัด โรคภัย ให้หนี

เข้ตำ ธิบำน

บรรดาด ความสุข สดุดี
 คิดใด ให้สม จำนงคิต
 ได้ตำ ได้ยศ บริบูรณ์
 เฉพะองค์ ผู้ทรง ทศพิช
 ขอวิญญำน พระองค์ ทรงธรรม
 แะจง ทรงทิพย์- เนตรเห็น
 เพระพระองค์ ทรงพระ เมตตา

แต่ทำน ผู้ม พระคุณ
 กอบกิจ การใด ไม่สูญ
 เพิ่มพูน เกียรติกส์ ปราชญ์พถัน
 พระปกเกล้า ซึ่งสถิตย์ แดนสวรรค์
 รับขวัญ พระพร ศักดา
 ราชฐร รมเย็น ทัวหน้า
 ไพรฟ้า แซ่ขรื่อง ตำการ.

(ประพันธ์ โดบ บรรณำธิการ)

เรื่อง “วันชาติรำลึก”

ของ

กรมประชาสัมพันธ์

บรรยายทางวิทยุกระจายเสียง วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๖

(เวลา ๒๐.๓๐ น.)

สวัสดี ท่านผู้ฟัง

วันนี้ เป็นศุภวารดิถีวันชาติของเราได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกครั้งหนึ่ง อันนับว่าเป็นมหามงคลวันหนึ่งของประชาชาติไทย

โดยทั่วไปย่อมถือกันว่า “วันชาติ” นี้ เป็นวันที่สำคัญวันหนึ่งของแต่ละประเทศ เพราะนานาประเทศถือกันว่า เป็นวันที่ประชาชนของแต่ละประเทศจะได้ร่วมกันกำหนด วัตถุประสงค์ถึงเกียรติประวัติอันน่าภาคภูมิใจของชาติวันหนึ่ง อาทิ วัตถุประสงค์ความเป็นมาและการดำรงอยู่ของชาติของตนที่พร้อมไปด้วยเอกราชและอำนาจอธิปไตยเป็นต้น สำหรับเราชาวไทยนั้น เมื่อหวนรำลึกถึงประวัติของชาติไทยแต่ต้นมาก็จะเห็นได้ว่า กว่าที่ชาติไทยเราจะก่อร่างสร้างตัวจนสามารถยืนหยัดอยู่ด้วยความเป็นอิสระ ไม่เป็นทาสของใครดังเช่นทุกวันนี้ เราก็ต้องต่อสู้มาด้วยความมานะบากบั่น ซึ่งบางครั้งก็ประสบชัยชนะ บางครั้งก็ประสบความเสียเปรียบมาหลายทอดหลายเท ผืนแผ่นดินไทยที่เราอยู่ทุกวันนี้ เป็นผืนแผ่นดินที่เคยอาบไปด้วยเลือดและน้ำตาของบรรพบุรุษของเรามาแล้ว ฉะนั้น จึงถือได้ว่าเป็นผืนแผ่นดินอันศักดิ์สิทธิ์ที่เรา ประชาชาติไทย จะต้องหวงแหนและป้องกันรักษาไว้ให้ยังยืนอยู่ตลอดไป การหวนรำลึกถึงวันที่พระร่วงเจ้าประกาศเอาสุโขทัยเป็นราชธานีก็ดี หรือหวนรำลึกถึงวันที่

เขตฯ ภิบาล

สมเด็จพระนครินทร์มหาจักรพรรดิทรงประกาศอิสรภาพที่เมืองแครงก็ดี เหล่านี้ย่อมจะนำความ
ปลื้มปิติ และความ สุขใจมาสู่เรา เช่นเดียวกับเมื่อ เราหวด รำลึกถึงวันที่ประเทศไทย ที่รักของ
เราก้าวเข้าสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือวันที่ ๒๔ มิถุนายน เมื่อ ๒๓ ปีที่ล่วง
มาน

ฉะนั้น จึงนับว่าเป็นวันมงคลวันหนึ่งของเราชาวไทย เพราะเป็นอิศลักษณ์
गत ตรงกับวันครบรอบปีที่ ๒๓ ที่เราได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระ
มหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ และมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่วางหลักการ
บริหารราชการแผ่นดิน โดยอาศัยสาธารณมติเป็นใหญ่ ดังจะเห็นได้ในมาตรา ๒ ของ
รัฐธรรมนูญที่ว่า “อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวไทย...” ดังนี้ เป็นต้น เหตุนี้
จึงถือกันว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยนี้ เป็น การปกครองของประชาชน โดย
ประชาชน และเพื่อประชาชน กล่าวคือ เป็นการปกครองที่ประชาชนทั้งมวลจะต้อง
ร่วมมือร่วมใจกันจรดงประเทศชาติของตนให้เจริญรุ่งเรืองตลอดไป

คำว่า “ประชาธิปไตย” นี้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมาจาก
คำลาตินที่ว่า “Democratia” คือหมายความว่าราษฎรเป็นใหญ่ ในปัจจุบันนี้ ย่อม
หมายถึงการปกครองโดยราษฎรและอำนาจอธิปไตยอยู่กับราษฎรส่วนรวม แต่การกล่าวถึง
ประชาธิปไตยโดยอาศัยความหมายทางรูปศัพท์เช่นว่ามานี้ ยังหาทำความเข้าใจให้แก่เรา
เพียงพอถึงหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่ อย่างไรก็ดี มีบางท่าน
ได้ให้คำสรุปที่น่าฟัง ซึ่งอาจประมวลได้ดังนี้

ประชาธิปไตย หมายถึงค่าของบุคคล การปกครองในระบอบนี้ถือว่า มนุษย์
เราทุกคนมีค่าสมบูรณ์ในตนเอง มิใช่ถือว่าบุคคลเป็นแค่เพียงเครื่องมือที่จะนำไปใช้เพื่อ
“วันชาติรำลึก”

เขตฯ ภิบาล

บรรดุดมดื้อนใด รัฐในระบอบประชาธิปไตย^๕ขึ้นเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนพลเมือง มิใช่
ถือว่าประชาชนพลเมืองถูกสร้าง^๕ขึ้นเพื่อประโยชน์แก่รัฐ ฉะนั้น การปกครองในระบอบ^๕
จึงไม่นิยมการกดคนลงเป็นทาส เพื่อบังคับเอาแรงงานดังเช่นการปกครองในระบอบ^๕
ประชาธิปไตย จึงมีรากฐานรับรองค่าแห่งชีวิตของมวลมนุษยชาติอย่างสมบูรณ์

ประชาธิปไตย หมายถึง เสรีภาพ ในระบอบนี้ราษฎรทุกคนได้มีสิทธิ^๕มีเสียงใน
การบริหารประเทศ กล่าวคือ ราษฎรมีส่วนในการจัดรูปกฎหมาย มีส่วนในการช่วย
เหลือผ่อนเบาภาระความรับผิดชอบของรัฐมาใช้ในการปกครอง ราษฎรทุกคนมีเสรีภาพใน
การเลือกอาชีพไปไหนมาไหนได้โดยเสรี มีเสรีภาพในการปรับปรุงภาวะความเป็นอยู่ของ
ตนให้ดีขึ้น มีเสรีภาพที่จะนับถือศาสนาและปฏิบัติพิธีกรรมใด ๆ ตามใจสมัคร เหล่านี้
เป็นต้น

ประชาธิปไตย หมายถึง ความเสมอภาค กล่าวคือ ประชาชนพลเมืองทุกคน
ย่อมมีความเสมอภาคกันในกฎหมาย ยกฐานะบรรดาศักดิ์หรือตำแหน่งหน้าที่มิได้ก่อให้เกิด
เอกสิทธิ์พิเศษแต่อย่างใด ราษฎรทุกคนมีความเสมอภาคในการเข้ารับราชการ มีความ
เสมอภาคในการเสียภาษีอากร มีความเสมอภาคในการเป็นทหารของชาติ และมีความ
เสมอภาคในการออกเสียงเลือกตั้ง

ประชาธิปไตยหมายถึง การปกครองที่ยึดถือกฎหมายเป็นหลัก ในระบอบ^๕
รูปลักษณะและหน้าที่ของรัฐมาด้อยต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และวิธี
การต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การร่างกฎหมาย การบริหารประเทศ ตลอดจนการ
วินิจฉัยตัดสินอรรถคดี ก็ปฏิบัติเป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือหลักการแห่งกฎหมาย ซึ่ง
พลเมืองเป็นผู้สร้าง^๕ขึ้นในระบอบประชาธิปไตยนี้ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนย่อมได้รับ
ความคุ้มครองโดยกฎหมาย

เขลาภิบาล

ประชาธิปไตย หมายถึง ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน กล่าวคือ ศีลธรรมอันดีงามหรือจารีตประเพณีอันเป็นวัฒนธรรมของชาติ ย่อมได้รับการฟื้นฟูและรักษาไว้มิให้เสื่อมทรามการปกครองในระบอบนี้ ย่อมเป็นทางปลูกเมตตากรุณาต่อกันระหว่างประชาชนพลเมือง และยึดมั่นในค่านิยมของปวงประชาราษฎร์ที่จะเป็นเครื่องจรรโลงประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าและวัฒนาถาวรยิ่งขึ้น

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครอง ที่รับรองการริเริ่ม ของเอกชน การปกครองในระบอบนี้ย่อมเป็นสังคมที่ความเคลื่อนไหวก้าวหน้าอยู่เสมอ ประชาชนทุกคนในระบอบประชาธิปไตย ย่อมมีโอกาสดูแลหาความก้าวหน้าแก่ตนเองแล้วแต่สติปัญญาและความสามารถของตน ระบอบประชาธิปไตยเป็นสังคมที่เปิดโอกาสแก่ทุกคนอย่างเต็มที่ในการแสวงหาการงาน การศึกษาสุขภาพอนามัย และความสัมพันธ์ทางสังคมตลอดจนศิลปะและวิทยาการแห่งชีวิต

ประชาธิปไตย หมายถึง ความรับผิดชอบของเอกชน ในการปกครองระบอบนี้ราษฎรทุกคนสมควรได้รับการอบรมให้รู้จักระเบียบวินัยของสังคม ให้รู้จักความเป็นพี่น้องกัน ให้รู้จักการเสียสละเพื่อสวัสดิภาพของส่วนรวม ให้รู้จักรักความจริงและความยุติธรรม เพราะถ้าคนเราจะใช้เสรีภาพของตนในทางเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นแล้ว ก็เรียกว่า ขาดความสำนึกในความผิดและขาดความสำนึกต่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งเป็นการนอกเหนือเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ฉะนั้น ผลตาเลศของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะบังเกิดขึ้นสมปรารถนาได้ ก็ต้องอาศัยกาลเวลาและสมรรถภาพตลอดจนคุณธรรมและความเข้าใจอันดีของประชาชนด้วย

อย่างไรก็ดี การปกครองในระบอบประชาธิปไตย มิใช่เป็นของที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ความจริงเป็นระบอบการปกครองที่มีมานานแล้วตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ ความคิดเห็นในเรื่อง “วันชาติรำลึก”

เขลาภิบาล

ประชาธิปไตยมีอยู่ในหนังสือของนักปราชญ์หลายท่านด้วยกัน แต่ก็เคยเป็นหลักการปกครอง
ของประเทศกรีกมาแล้วในสมัยนั้นด้วย แต่เพิ่งได้รับความนับถือและแพร่หลายในประเทศ
ต่างๆเมื่อไม่นานมานี้เอง จากประวัติศาสตร์การปกครอง เป็นที่ตระหนักกันว่า ทฤษฎีของ
การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นมูตฐานมาจากการขยายตัวในทางความคิดเห็นของมนุษย์
ที่ต้องการจะทำลายล้างอำนาจการปกครองที่กดขี่ไม่เป็นธรรม อุดมคติที่สำคัญก็คือ ต้อง
การความเป็นอิสระเสรี ไม่เป็นทาสของรัฐ หรือตกอยู่ภายใต้อำนาจอันไม่ชอบธรรม ฉะนั้น
ในบางรัฐซึ่งมีระบบการปกครองตรงกันข้ามกับระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ เป็นประ-
เทศที่มีการปกครองโดยกษัตริย์เป็นเดิมพันของราชรัฐ และปราศจากความเป็นอิสระเสรี
ไม่มีสิทธิมีเสียงในการปกครอง จึงหาใช่เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงที่ประ-
เทศนั้นขออภัยไม่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งประชากรแห่งสหประชาชาติได้
ยืนยันตราขึ้นไว้ ก็เพื่อบรรองสิทธิของมนุษย์ตามอุดมการณ์ดังกล่าวมาแล้วนั่นเอง หดก
ความจริงมีอยู่ว่า ในการปกครอง ไม่ว่าจะจะเป็นระบอบหรือชนิดใด ผู้ทำการปกครองมักจะ
กล่าวถึงการกระทำเพื่อประโยชน์และความผาสุกของราษฎรเสมอ เมื่อมีเหตุอยู่เช่นนี้จึงทำ
ให้เกิดความคิดขุ่นในหมู่ประชาชนว่า ในเรื่องทุกข์หรือเรื่องสุขของราษฎรนั้น ไม่มีใครรับผิดชอบ
ไปกว่าตัวราษฎรเอง ฉะนั้นเรื่องการปกครองจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะให้ราษฎรเป็นผู้
ใช้อำนาจปกครองตนเอง หรืออย่างน้อยก็ให้ราษฎรมีสิทธิมีเสียงในการปกครองด้วย มด
เหตุดังกล่าวนี้แหละที่ทำให้เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้น ซึ่งเป็นการปกครองที่
ถือว่า อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศนั้นย่อมเป็นของปวงชนชาว
ประเทศ แต่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่างๆนั้น ก็ย่อมมีลักษณะผิด
แตกต่างกันไปบ้าง ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศมีสภาพความเป็นอยู่ไม่เหมือนกัน ประชาธิปไตย
ของประเทศหนึ่งซึ่งให้ผลดีแก่ประเทศนั้น เมื่อนำไปใช้ในประเทศหนึ่งอาจไม่ได้รับผลเช่น
นั้นก็ได้ ด้วยเหตุนี้ประชาธิปไตยของแต่ละประเทศจึงมีลักษณะของตนเองโดยเฉพาะ แต่ก็

เชลว ภิบาล

มีหลักสำคัญของประชาธิปไตยร่วมกันอยู่ประการหนึ่งคือ ในการปกครองประเทศชาตินั้น ราษฎรมีอำนาจหรือมีสิทธิมีเสียงในการปกครองนั้นด้วย ฉะนั้นในการวางรูปลักษณะ การปกครองเพื่อให้ได้ผลดีแก่ประเทศของคน ทุกๆ ประเทศจึงคำนึงถึงความเหมาะสมต่างๆ เช่นเกี่ยวกับฐานะของประเทศมาตรฐานความเป็นอยู่ การศึกษา วัฒนธรรม ตลอดจนอุปนิสัยใจคอและความรู้ในเรื่องการปกครองของประชาชนเหล่านั้นเป็นต้น

ในที่นี้ฉันใคร่ขอนำคำปราศรัยตอนหนึ่งของท่านจอมพล ป. พิบูลสงครามนายกรัฐมนตรี ซึ่งกล่าวแก่ประชาชนชาวไทยทางวิทยุกระจายเสียง เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ เนื่อง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นการเตือนใจให้รำลึกถึง—

“ในหลักการปกครองตามระบบเสรีประชาธิปไตย ถ้าใดศึกษาให้ละเอียดถี่ถ้วนจนมีความเข้าใจถ่องแท้แล้ว ย่อมจะมีความซาบซึ้งดีว่า เป็นระบบการปกครองโดยมีธรรมเป็น หลักตามคติทางพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งมีแนวทางยึด ความคิดความเห็นของสมาชิกแห่งชาติตนเป็นใหญ่ยิ่ง ดังที่เคยเข้าใจ เป็นคำกล่าวสั้นๆ ว่า ประชาชาติ การยึดมติของสมาชิกแห่งส่วนรวม หรือประชามติ ย่อมเป็นคติที่เป็นอมตะ คือไม่มีวันตายสาบสูญไปได้ นอกจากชาติไทยจะระส่ำระสายสาบสูญไปเท่านั้น ถ้าเราปฏิบัติตาม มติของคน ๆ เดียวหรือมากกว่านั้น เช่นจะเป็นหมู่คณะก็ตาม วันหนึ่งมตินั้นจะต้องสาบสูญ ไปตามธรรมชาติ เกิดแก่เจ็บตายตามไปกับคนนั้นๆ หรือหมู่คณะนั้นๆ และแล้วก็จะมีคน อื่น หมู่คณะอื่นๆ เข้ามาสร้างความคิดความเห็นบริหารราชการแผ่นดินขึ้นใหม่ต่อไป ด้วย วิธีนี้กว่าจะดงรูปเรียบร้อยได้ ประเทศชาติก็จะมีแต่ความไม่สงบปราศจากสันติใดๆ ทั้งสิ้น ฉะนั้นประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่มีความเจริญยิ่งแล้ว จึงได้ใช้ระบบ การปกครองเสรีประชาธิปไตย และประเทศอื่นๆ ที่เห็นคุณวิเศษของระบบการปกครองเสรี ประชาธิปไตย จึงได้ใช้ระบบการปกครองนี้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก และบัดนี้ฉันก็เข้าใจกันว่า การปกครองเสรีประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองของโลก หาใช่แต่เป็นระบบ

“วันชาติรำลึก”

เขื่อน ภิบาล

การปกครองประเทศเท่านั้นไม่ โดยองค์การสหประชาชาติได้ยึดเอาเป็นหลักของระบบการปกครองและอ้างอิงกล่าวถึงยืนยันในทุกกรณี ผลของการปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตยที่ประชาชนสมาชิกแห่งชาติได้รับนั้น ถ้าเป็นเสรีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ประชาชนก็จะได้รับตามความที่ปรากฏในปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชนนั่นเอง กล่าวโดยสรุปก็คือประชาชนจะได้รับความเป็นธรรมในสังคมทุกประการ ปราศจากการกดขี่ข่มเหงจากฝ่ายปกครองทั้งในเรื่องการปกครองบังคับบัญชา ทั้งในทางเศรษฐกิจ การทำมาหากิน รวมตลอดจนได้รับความช่วยเหลือ อย่างเห็นใจ จากฝ่ายปกครอง บริหารราชการ แผ่นดิน ทุกสาขา ทุกคนด้วย และในที่สุดประชาชนสมาชิกแห่งชาติไทยทุกท่าน ก็จะมีคามเจริญสุขสวัสดิ์ มีชีวิตอยู่ด้วยความผาสุกทั่วกัน ซึ่งไม่ว่าใคร ๆ ก็ต้องการเช่นนั้นทั่วกัน ไม่เดี๋ยวกว่าจะเป็นฝ่ายปกครองหรือจะเป็นฝ่ายถูกปกครองก็ตาม.....”

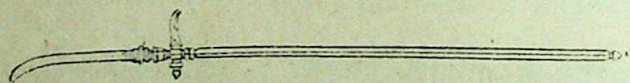
สวัสดิ์

เขม่า ภิบาล

เป็นเหนียวไปได้” ล้วนหนุ่มกะเหรี่ยงไม่เคยเปลือยกายอาบน้ำ ขำพเจ้าต้องพยายามดัด
เตาะซุ่มไม้ไปโกธๆ จึงถ่ายรูปได้ แต่เมื่อออกมาถ่ายจ้งๆ หน้า ตัวกะเหรี่ยงจะรู้ตัว
รับชนทันที แต่ไม่เข้าใจว่าเราทำอะไร เธอจะให้เราเพื่อนสาวฟังและทำท่าทางมือไม้
ประกอบเตือนท่าทางขณะถ่ายรูปของเรา ช่างจะแพร่พิศไปเร็วมาก แต่ตัวสาว
กะเหรี่ยงคนเดิมและคนอื่นก็จะมาลง อาบน้ำแต่งชุด ธรรมชาติตามเดิม ให้เราได้ถ่ายภาพต่อไป
อีกเช่นเคย

— จบ —

การเดินทางตรวจราชการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ๗ พฤษภาคม ๒๔๙๖

โดย

นายศักดิ์ ไทยวัฒน์ หัวหน้ากองการปกครอง กรมมหาดไทย

เมื่อปลายเดือนมีนาคม ๒๔๙๖ ได้มีเหตุการณ์อันเด่นตระหนกตกใจแก่ประชาชนทั่ว
ประเทศไทยประการหนึ่ง กล่าวคือ กองทัพเวียตมินในการนำของโฮจิมิน ซึ่งกำลังทำการ

รบรุกราน ขยายตัว อยู่ในอินโดจีน เพื่อจะ
ครองประเทศอินโดจีนนั้น ได้ส่งกำลังทัพ
ประมาณ ๓ กองพลลงมายังหลวงพระบาง
อันเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรลาว การ
บุโจมมาครั้งนั้นทำให้เดิมนจะเข้ายึด อาณา-
จักรลาว ฝรั่งเศสได้ส่งทหารเข้าป้องกัน
การรบได้มีเพียงประปราย และที่สุดกองทัพ
เวียตมินได้ถอนตัวออกไป แต่ในระหว่าง
เหตุการณ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้น รัฐบาลไทย
และประชาชนไทยได้หวั่นไหวเป็นอย่างมาก
เกรงว่าสถานการณ์จะไม่หยุดยั้งเพียงการ

นายศักดิ์ ไทยวัฒน์ หัวหน้ากองการปกครอง รบในประเทศอินโดจีนฝรั่งเศสเท่านั้น เพราะ
เป็นที่ทราบกันว่ากองทัพโฮจิมินนั้นได้กำลังหนุน ทางอาวุธจากประเทศคอมมิวนิสต์และบริวาร

การเดินทางตรวจราชการ ฯ

เขเต้า ภิบาล

อนึ่งเด้า เมื่อก่อนหนานประมาณ ๖ เดือนได้มีการประกาศตั้งประเทศไทยในแคว้นยูนนานด้วย
ฉะนการทกกองทพิเวัยคมีนพุงตงมาทางเมืองหตวงของ ประเทศดาวซึ่งมีระยะทางไม่เกิน ๑๐๐
ก.ม. จากเขตแดนประเทศไทยนั้น จึงยังความวิตกให้แก่ประชาชนไทยเป็นอันมาก เพราะทหาย
เหตุกาณ์ไม่ถูกว่านนั้นเป็นแผนการณชยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์หรือมิใช่ ประเทศไทยจัก
ต้องเป็นสนามรบระหว่างฝ่ายประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์หรือยัง

ความวิตกกังวลนี้ต้องใช้เวลาเป็นการพิสูจน์เหตุผล แต่รัฐบาลอันมีท่านจอมพล ป.
พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี นั้นท่านย่อมตระหนักเหตุมาก่อน จึงไม่ได้มีการด้าแดงความ
สันตะเทือนแต่ประการใด คงยังดำเนินที่ทารักษาดวอย่างใจเย็นและระเียยคสุขุม จึงได้มีการ
ส่งกำลังตำรวจไป รักษาความสงบ เรียบร้อยในท้องที่จังหวัดชายแดน ที่ติดต่อกับประเทศดาว
และให้คัดการคมนาคมระหว่างประเทศในบริเวณนั้นเด็ดขาด ทั้ง นักเพื่อบ้องกันมิให้ถูกกด้าว
หาว่าเข้ากับทางโน้นทางนี้ และไม่ให้มีการกระทำที่จะเป็นการชักคักเข้าบ้าน ความใจเย็น
ของรัฐบาลไทยนี้ ทำให้คนเข้าใจผิด กล่าวหาว่ารัฐบาลไทยมองแต่แง่ดี ไม่คำนึกภัย

ความจริงนั้น ความคำนึกภัยย่อมมีอยู่เสมอสำหรับประเทศไทยจึงได้มีการเตรียมการ
ทหารโดยมีประมาณตดตมา แต่สถานการณ์ใหม่นี้หาได้ยู่เหนือความพินิจพิจารณาของ
รัฐบาลไทยมิได้

เพื่อประโยชน์ในทางการปกครองและศึกษาสถานการณ์เพิ่มเติมโดยแท้จริง ท่าน
จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี จึงให้กำหนดการเดินทางไปตรวจราชการในท้องที่
จังหวัดภาค ๓ และ ๔ โดยให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดทำกำหนดการ อันการจะเดินทาง
ไปตรวจราชการในท้องที่ภาคนั้น มีหนทางจะไปได้หลายอย่าง คืออาจไปโดยรถยนต์ รถ
ไฟ หรือเครื่องบินก็ได้ แต่ในบรรดาหลายอย่างนั้นไม่มีอย่างใดที่จะอำนวยความสะดวกให้ไปเยี่ยม
เยือนประชาชนพลเมืองได้ทั่วทุกจังหวัดโดยด้าพิง นอกจากนั้นในการเดินทางไปครั้ง นักจำกัด
ด้วยเวตา กล่าวคือ ต้องการให้เดินทางไปเยี่ยมได้ทั่วทุกจังหวัดภายในเวตา ๘ วัน จำนวน

เขตฯ ภิบาล

จังหวัดในท้องที่ภาคดังกล่าวนี้มีด้วยกัน ๑๕ จังหวัด เพื่อสนองความประสงค์นี้ เจ้าคุณ
รามราชภักดี ปลัดกระทรวงมหาดไทยจึงต้องเชิญผู้ว่าราชการภาคทั้งสองมาปรึกษากำหนดการ
ความจริงท่านปลัดกระทรวงก็มีความชำนาญในการเดินทางภาคนี้ อยู่ อาจจะกำหนดการโดย
ดำฟังก็ได้ แต่เพื่อความปรานีตราบร้อย จึงได้เชิญผู้ว่าราชการภาคมา นอกจากนั้นเพื่อ
ตั้งข้อราชการอันจะพึงปฏิบัติในบางประการด้วย

กำหนดการเดินทางโดยย่อมีดังนี้ ออกจากกรุงเทพฯ โดยรถไฟขบวนพิเศษเวลาเย็น
วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๙๖ ถึงจังหวัดขอนแก่นวันที่ ๘ เวลา ๘.๐๐ น. แล้วเดินทางต่อไป
โดยรถยนต์ไปเยี่ยมจังหวัดเลย แล้วกลับมาขอนแก่นในวันนั้นรถไฟพิเศษต่อไปจังหวัด
อุดรธานี รุ่งขึ้นเข้าไปเยี่ยมจังหวัดหนองคาย แล้วกลับมาพักจังหวัดอุดรธานี รุ่งขึ้นเดินทาง
ไปเยี่ยมจังหวัดสกลนคร แล้วต่อไปถึงจังหวัดนครพนม พักแรม รุ่งขึ้นเดินทางต่อไปยัง
อำเภอมุกดาหาร แล้วไปพักจังหวัดร้อยเอ็ด จากนั้นเดินทางไปจังหวัดมหาสารคาม กาฬ-
สินธุ์ แล้วกลับมาวัดเดียวถึงจังหวัดอุบลราชธานี ต่อจากจังหวัดอุบลราชธานีจึงขึ้นรถไฟพิเศษ
ที่จัดไว้ไปยังจังหวัดนครราชสีมา ระหว่างทางได้เยี่ยมจังหวัดสระบุรี สุรินทร์ บุรีรัมย์ด้วย
มาถึงนครราชสีมาพัก ๒ คืน รุ่งขึ้นเดินทางโดยรถยนต์ไปจังหวัดชัยภูมิ แล้วกลับกรุงเทพฯ
โดยถนนสุรนารายณ์ เป็นอันจบการเดินทาง

ในเมื่อจะออกเดินทางแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้รับคำสั่งจากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย (พต.โท บัญญัติ เทพหัสดินฯ) ให้ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่ในขบวนตรวจราชการ
ครั้งนี้ด้วย ข้าพเจ้าเองก็มักกังวลด้วยอยู่ด้วยจนไม่ได้จัดของใช้สำหรับเดินทางเอง และไม่ได้
ได้ช่วยดูแลการส่งของให้กับท่านผู้ใหญ่ของกระทรวงมหาดไทยซึ่งจะไปครั้งนี้ด้วย อาทิเช่น
ของรัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการ (พต.เอก เดช เศรษฐประดิษฐ์) นายปกรณ์ อัง-
ศุภสิงห์ อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ ได้แต่สอบถามว่าท่านมีคนติดตามไปด้วยหรือไม่ ได้
ทราบว่ามี ก็เป็นอันพบกันที่สถานีรถไฟทีเดียว นอกจากนั้นทางฝ่ายท่านนายกรัฐมนตรีก็

เขตฯ ภิบาล

ไม่ทราบแน่ชัดว่าจำนวนผู้เดินทางของท่านมีเท่าใด รู้แต่ว่าประมาณ

วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๙๖ เวลา ๑๘.๐๐ น. เป็นเวลารถไฟออกเดินทางจากสถานี
บางซื่อ ก่อนถึงเวลาราว ๑ ชั่วโมงข้าพเจ้าไปถึงสถานีบางซื่อ แต่ก็ยังช้ากว่าบางคนที่จะไปถึง
ก่อน คือจากนั้นก็มีผู้เดินทางบ้าง ผู้มาส่งบ้างทยอยกันมาเรื่อย ๆ จนจนเวลารถไฟมาเทียบ
สถานี ขานชาตาจึงหนาแน่นไปด้วยผู้คน ในบรรดาบุคคลสำคัญที่มาส่งมีอาทิเช่น พล. ต.อ.
เผ่า ศรียานนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และ พล. อ. มังกร พรหมโยธี
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา อีก ๑๕ นาทีก่อนเวลารถไฟออก รถไฟก็เข้าเทียบสถานี
รถขบวนนี้เป็นรถไฟพิเศษดังกล่าวแล้ว รถจักรใช้รถดีเซล มีจำนวนรถพ่วง ๖ หลัง เป็นรถจัด
เฉพาะ ๒ หลังสำหรับผู้ว่าการรถไฟ ๑ หลัง ของท่านนายกรัฐมนตรี ๑ หลัง ต่อมาเป็นรถชั้น
หนึ่งห้องนอน (บ.น.อ. แปลว่าโบกนอนเอก) แล้วถึงรถชั้น ๒ (บ.น.ท. แปลว่าโบกนอนโท)
และถึงรถอาหาร คือจากรถอาหารก็มีรถชั้น ๓ อีก ๑ คัน ถึงรถการวัด เมื่อขึ้นรถนั้นปัญหา
การแย่งชั้นไม่มี มีแต่การยุ่งเรื่องจัดใครไว้ห้องไหนที่ไหน

เหมือนกับเขาของจัดได้ภาษาใหม่ ๆ ดูเหมือนของนั้นจะดีไม่ได้ไม่หมด ครั้นพอรถ
เขี้ยวเข้าหน้อยก็พร้อมไปกันได้ การเริ่มต้นขบวนใหม่ ๆ ดูทั้งของและคนเต็มไปแทบไม่มีที่หัดก
นอกจากนั้นยังยุ่งอีกเล็กน้อยที่ไม่ทราบว่ามีข้าราชการผู้ใหญ่ขึ้นไหนเท่าไร ชนกลาง ๆ และ
ชนเล็ก ๆ ออกเท่าใด และก็น่าเห็นใจผู้ที่ขบวนไปเช่นนั้น ต้องพยายามช่วยตัวเองให้มากที่สุด
ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคงจะยุ่งคงแตกก่อนขบวนแล้ว เพราะขณะที่ยืนอยู่ที่สถานี เคยพบคนนั้นหมอบหือ
มา เคยพบคนนั้นคนหัวกระเป๋ามา มา ได้ความว่าจะไปในขบวนด้วยกันทั้งนั้น มีทั้งทหาร
และพลเรือน มีนายทหารชั้นนายพันนายพลหลายคน ข้าพเจ้าเห็นว่าเมื่อขึ้นรถแล้วจะต้องยุ่ง
เรื่องที่นั่งแน่ เพราะการเดินทางประเภทนี้ไม่มีใครจัดที่นั่งที่นั่งให้ใคร ข้าพเจ้าจึงแอบเข้าไป
ที่ห้องนายสถานี ถามว่ารถที่จะจัดมาให้ฉันมีรถกี่หลัง มีรถประเภทไหนบ้าง ก็พอดีพบ
นายสถานีใจดีกรุณาอธิบายการจัดขบวนรถซึ่งได้รับแจ้งจากผู้อำนวยการเดินรถให้มาทางชุด

เขตฯ ภิบาล

ก็พอได้ทราบว่ารชชวณนมรจกพิเศษกคน รชชนหนึ่งมกห้องแฉะนอนไต่กคน รชชน ๒
นอนไต่กคน รชชน ๓ อยู่ตอนใด ข้าพเจ้าได้รับแจ้งให้ผู้ที่จจะรชกเป็นหัวหน้าแต่ละคน
ที่ไปให้ทราบว่ารชชนหนึ่งให้รัฐมนตรี ๒ ห้อง เสนาธิการนายกรัฐมนตร ๒ ห้อง แฉะชน
นายพล แฉะอธิบดี เข้าห้องที่เหนือ นอกนั้นไปรชชน ๒ ส่วนผู้ติดตามรับใช้ให้ไปรชชน ๓

ที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงการอยู่ตอนนั้นรชกไว้มากมายนี้ ท่านอาจไม่เห็นจำเป็น เพราะ
ท่านไม่ว่าจำนวนคนมีอย่างไรบ้าง พอรชผ่านตอนเมืองแถวหน้าอากาศโหดจ้อง มานิตย์
ผู้ช่วยเสนาธิการนายกรัฐมนตร และ พันตรีชู้ศักดิ์ วัฒนธนะชัย ผู้ช่วยเสนาธิการอีกท่าน
หนึ่งแฉะข้าพเจ้าก็ดำเนินการแจ้งให้หัวหน้าผู้เดินทางดังกล่าว ๆ ให้จัดซื้อแฉะแจ้งจำนวนคน
เพื่อรวมยอด ปรากฏว่ารวมได้ ๙๘ คน นอกจากท่านนายกรัฐมนตรแฉะท่านผู้หญิง แฉะ
พลโท เสร้ เสร้เริงฤทธิ์ ผู้ว่าการรถไฟ ในบรรดาคนต่าง ๆ นั้นควรจะได้บันทึกไว้พอ
สมควร ณ ที่นี้ด้วย ในขณะของท่านนายกรัฐมนตรนอกจากเสนาธิการทั้งสองแล้ว มี
พลตรี วิบุตย์พ บุญหลง นายแพทย์ประจำท่านนายกรัฐมนตร นาวาเอกชิต จุฬรัตน์
ร.น. นายทหารประจำตัวท่านนายกฯ นายตำรวจอีก ๔ นาย พลตำรวจต่างหาก พันตรี
อนันต์ พิบุตสงครามไปในส่วนของกองทัพบก ขณะที่ ๒ คือกระทรวงมหาดไทยประกอบ
ด้วยรัฐมนตรีว่าการฯ ดังกล่าวแล้ว มีอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ มีหลวงเดิมฤทธิ์
วิศกรรม นายช่างใหญ่กรมโยธาเทศบาล นายชาญ จารุวัตร หัวหน้ากองการเทศบาล
แฉะข้าพเจ้า คณะเสนาธิการกตาโหม่มพล. อ. เศษ เศษประคิยุทธ เสนาธิการกระทรวง
กตาโหม่ม พลจัตวา ทักษิ เด่นวงศ์ พลจัตวา ปารณิ คาสถักษณ์ แฉะนายทหารอีก
๒ นาย คณะผู้สื่อข่าวพิเศษ ๕ คน คุณดั่งษ์ พัทธโนทัยเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่กรมประชา
สังคมอีก ๓๐ คน คนสำคัญที่ลืมไม่ได้อีกคนหนึ่งคือ พลตรี หาญ อุดมธรมุทธ อธิบดี
กรมทาง แต่ไม่มีคณะ

การเดินทางตรวจราชการ ฯ

เขเตาภิบาล

เห็นจะเป็นการเสียเวลาเกินไปที่จะกล่าวว่าใครอยู่ที่ไหน พอรถจนคำทุกคนก็เข้าที่
เรียบร้อย

ต่อไปคนชอบดื่มกับชอบดื่มเล็กน้อย ห้องอาหารออกจะแคบไปสักหน่อย ดับเปิดขึ้น
เวียนวนกันไปสัก ๒ ชั่วโมง ราว ๓ กลุ่ม เหตุการณ์ก็คลี่คลายลงสู่สันติ อาหารที่รับประทาน
กันจะเรียกเป็นอย่างก็ได้ กินเป็นคอดอย่างฝรั่งก็ได้ ที่แรกกินเขาให้เซ็นชื่อว่าเป็นลูกหนี้
เขา ค่อมไม่ต้องเซ็น เป็นอันเข้าใจเขาเองว่าสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเจ้าภาพ ควร
กล่าวเสียให้จบด้วยว่าการเดินทางโดยรถไฟ นอกจากตอนหาไปนี้แล้ว คณะได้โอกาส
นั่งนอนกินดบายอีกครั้งหนึ่งเมื่อเดินทางจากจังหวัดอุบลราชธานีถึงจังหวัดนครราชสีมา

ขอนแก่น

รถไฟขบวนพิเศษได้ทำเวลาอย่างดียิ่งกล่าวคือ เกือบเป็นว่าผิดวินาทีเท่านั้นในการ
ถึงปลายทาง เมื่อรถเข้าเทียบสถานีเรียบร้อยแล้ว ท่านนายกรัฐมนตรีและท่านผู้หญิง
และคณะก็ลงจากรถไฟ ที่สถานีมีแถวข้าราชการทั้งพลเรือนและตำรวจและพ่อค้าคหบดีมา
จัดต้อนรับ ท่านนายกรัฐมนตรีได้ปราศรัยถามทุกข์สุขตามสมควรแล้วก็ขึ้นรถที่จังหวัดไว้
ไปยังบ้านผู้ว่าราชการจังหวัด อันการจัดแถวข้าราชการต้อนรับท่านนายกรัฐมนตรีสำหรับ
ในการเดินทางตรวจราชการในภาค ๓-๔ ครั้งนั้น ขอดำเนินโดยสรุปไว้ ณ ที่นี้ว่าทุกแห่ง
อันเป็นที่ตั้งจังหวัดหรืออำเภอที่สำคัญ เจ้าของสถานที่ได้จัดแถวมาต้อนรับท่านเองด้วยกัน
และนับว่าเป็นระเบียบเรียบร้อยดีพอควร มีข้อน่าสังเกตอยู่แต่บางแห่งที่ควรเอาใจพิจารณา
ว่าสมควรหรือไม่เพียงใด คือการจัดตั้งแถวต้อนรับโดยการเลือกที่อันบังคับให้ต้องตั้งแถว
โค้งไปตามรูปถนนในบ้าน รู้ดีว่าขาดความสง่าไปสักหน่อย ดั่งแถวให้ยาวเหยียดตรง
ไม่ได้ เพราะคดุมคดแมงแข่งขัน อันนี้ทำให้นักเปรียบเทียบกับถึงว่าอันใดเป็นเส้นตรง

เขตฯ ภิบาล

อันนั้นแสดงความเข้มแข็ง อันใดไค้กตอันนั้นแสดงความอ่อนแอ ในการตั้งแถวก็เช่นกัน
ฉะนั้นการตั้งแถวรับจึงเป็นของสำคัญ ดังเกิดว่าที่แห่งใดตั้งแถวไค้รับ ที่แห่งนั้น
เจ้าของที่เลือกเขาในบริเวณบ้านพักเป็นที่รับนั่นเอง ถ้าไม่หวังเรื่องต้องรับถึงหน้าประตู
บ้านแล้วก็จะไม่มีเรื่อง ความจริงตั้งแถวรับที่ถนนหน้าบ้านก่อนเข้าบริเวณบ้านก็จะสามารถ
ตั้งแถวตรงได้ทุกแห่ง การที่กล่าวเรื่องเล็กน้อยนี้เสียยาวก็เพราะเห็นเป็นข้อที่ควรพิจารณา
ประการหนึ่ง

ที่จังหวัดขอนแก่นไม่ได้หยุดนาน เพราะตามกำหนดการจะต้องเดินทางไปจังหวัดเลย
และกลับมาต้อนรับประธานอาหารค่ำที่จังหวัดขอนแก่น ระยะทางไปจังหวัดเลย ๒๐๔ ก.ม.
นายศิริ วรรณารถ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ได้เชิญท่านนายกรัฐมนตรีกับคณะไปที่บ้าน
ผู้ว่าราชการจังหวัดเร่งให้รีบรับประทานอาหารเช้า จวนผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งนี้เป็นเรือนชน
เดียวได้คุณลุง ชายคงจะราว ๓๐ ปี มีห้องหลายห้อง พุดถึงความแข็งแรงก็ยังดี แต่ก็
เป็นการพินสมัยไปอย่างมาก หลังจากรับประทานอาหารเช้าแล้ว ท่านนายกรัฐมนตรีก
มอบหีบบุหรีเงินถมให้แกผู้ว่าราชการจังหวัดไว้เป็นสมบัติของจังหวัด และมอบเงินจำนวน
๑๐,๐๐๐ บาท ให้เป็นค่าบำรุงความดีของข้าราชการที่เงินจำนวนนั้นและหีบบุหรีแบบเดียว
กันได้มอบให้ทุกแห่งที่ได้ให้การรับรอง ส่วนอำเภอบางแห่งก็ได้รับเงินมากบ้างน้อยบ้าง
การที่ไม่ได้ให้ทุกแห่งก็เพราะบางแห่งนั้นเป็นแต่ทางผ่าน มิได้พักที่ใดเป็นที่พักรับประทานอาหาร
อาหารก็ได้รับรางวัลทั่วกัน

การเดินทางต่อไปยังจังหวัดเลยนั้นเป็นการเดินทางรวดเร็ว ๒๐๐ ก.ม. โดยรถยนต์
ขบวนรถยนต์ที่จัดไปจากกรุงเทพ ฯ รวม ๑๒ คัน รถของท่านนายกรัฐมนตรียเป็นรถเบนซ์
๓๐๐ วันใหม่ที่สุด เป็นรถประทุนและมีรถบุชอีกเก๋ง ๑ คัน นอกนั้นก็เป็นรถดีเซลขนาดเล็ก
กอน และรถตรวจการ ควรจะกล่าวชมการจัดเตรียมการเดินทางครั้งนี้เล็กน้อยอีกคือ
ทางด่านนายกรัฐมนตรียได้จัดรถ เครื่อง ข้อม รถ พร้อม ด้วย เจ้าหน้าที่ประจำไปด้วย ๑ คัน
โดยที่มีรถคันนี้ไปด้วย จึงทำความสบายใจให้แก่พวกเราเป็นอย่างมาก รถคันนี้เป็นประโยชน์

การเดินทางตรวจราชการ ฯ

เขื่อน ภิบาล

จริง ๆ สามารถช่วยเหลือซ่อมได้แทบทุกอย่าง แม้กระทั่งถนนทรุดก็ซ่อมได้ ตาม
 ธรรมเนียมการเดินอยู่ท้ายขบวน แต่ก็ได้ช่วยเหลือรถต่าง ๆ ที่ติดตามขบวนมาตลอดเวลา
 แต่ก็เป็นภาระแก่ข้าพเจ้าที่ต้องห่วงกลัวจะไปอยู่กลางทาง เพราะเมื่อพบรถเสียอยู่กลาง
 ทาง เขาก็ต้องหยุดช่วยจนไปได้ ทนกลางทางส่วนมากเป็นกลางป่า ไม่มีที่จะขอหา
 อาหารได้ ฉะนั้นเมื่อหัวขบวนไปถึงจังหวัดหรือที่พักที่ใดแล้ว ข้าพเจ้าต้องคอยดูว่ารถคัน
 นั้นมาถึงหรือยัง ถ้ามาช้าก็ต้องบอกฝากปลัดจังหวัดหรือนายอำเภอที่นั้นให้ช่วยติดตามส่ง
 อาหารด้วย บางแห่งถ้าเป็นทางยอห์น ก็ขออาหาร เขามาเพื่อฝากเจ้าหน้าที่ในรถนั้น ความ
 จริงหน้าตาเจ้าหน้าที่เป็นอย่างไร ข้าพเจ้าไม่ใคร่ได้เห็น เพราะคอยอยู่ห่างกันมาก ๆ
 บางทีเดินทางถึงที่หยุดพักเป็นเวลาห่างกันครึ่งชั่วโมง และได้ให้ฝ่ายท้องที่จัดที่พักไว้ส่วน
 หนึ่งสำหรับผู้ใหญ่ ผลจึงได้แต่รับความเห็นใจและขอบใจอยู่ในใจ รถก็ติดตามเดินทางไป
 ตลอดทาง ทำให้คุณจำลอง มานิตย์ ผู้ช่วยเลขานุการนายกรัฐมนตรียุติบายใจมาก เพราะ
 หหมดห่วงว่ารถจะไปไม่ถึงที่หมายเป็นแน่

การเดินทางออกจากจังหวัดขอนแก่นเริ่มราว ๘.๐๐ น. ท่านนายกรัฐมนตรียังต้องหน้า
 ไปใกล้ และท่านขับรถเองด้วยความเร็วประมาณ ๘๐-๑๐๐ ก.ม. ต่อหนึ่งชั่วโมง แต่ก็
 เป็นธรรมดาว่ามีเคอร์บอกความเร็วนั้นหาใช่ว่า การเดินทางจะได้ระยะตามความเร็วไม่
 มีเคอร์บอกเช่นนั้นจริงแต่คงได้ระยะทางประมาณ ๕๐ ก.ม. ต่อหนึ่งชั่วโมง ขบวนเดินทาง
 จึงถึงจังหวัดเลยเกือบบ่ายโมง ในการเดินทางระหว่างจังหวัดก็มีข้าหน้ากล่าวตามความ
 ดังเคยอยู่ประการหนึ่ง คือเกือบตลอดทางเป็นการวิ่งรถในป่าหามบ้านคนไม่ นาน ๆ จะพบ
 บ้านคนสักครั้ง เหมือนกับสร้างถนนไว้ไม่ให้คนใช้อยู่อาศัยด้วย ไม่เหมือนในบางท้องที่
 ที่ถนนเข้าที่ใด คนก็เข้าปลูกบ้านอยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพเต็มไปหมด ในท้องที่ภาคใต้
 ก็เช่นเดียวกัน แต่ในภาคตะวันออกก็เห็นอื่น ทั้ง ๆ ที่มิชอบว่าเป็นท้องที่มีพดเมืองมาก
 แต่จะอ้างพดเมืองหลายหมื่น มหาดายอำเภอที่พดเมืองแฉ่งต้องหมั่นคน แต่ก็
 ไม่ใคร่เห็นคนมาสร้างบ้านข้างถนน การเดินทางเป็น ชั่วโมง ๆ จึงจะพบหมู่บ้านคน ได้

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

พยายามพิจารณาเรื่องนี้แล้วว่าเป็นเพราะเหตุใด อันจะว่าคนไม่ชอบถนนนั้นคงเป็นไปได้
ที่สุดก็มาสรุปต้นนิษฐานเอาที่หนึ่งว่า เป็นเพราะการก่อสร้างถนนนั้นเจ้าหน้าที่พยายามที่จะ
ถมเพื่อสะดวกแก่การก่อสร้างและการรักษาสถิตก็คือง่าย พยายามเดินในที่ ดอนมาก ๆ และ
ใกล้ ๆ เขา เมื่อมาสร้างเช่นนั้นก็ผิดในทางตรงข้าม คือหาน้ำกินน้ำใช้ไม่ได้ เมื่อเช่น
นั้นคนก็ไม่อาจจะอยู่ได้ ถ้าไม่มีความจำเป็นหรือไม่เกี่ยวกับเป็นที่รวมการค้าแล้วคนก็ไม่
มาอยู่ ด้วยกับทุ่งไร่ทุ่งนาแต่มีน้ำดื่มได้ อย่างไรก็ตามสภาพเช่นนี้คงจะมีอยู่ไม่เกิน ๒๐ ปี
เพราะเมื่อคนมากเข้าและความเจริญมีมากขึ้น คนก็คงจะเข้มแข็งที่จะต่อสู้กับธรรมชาติและ
แสวงอยู่ในที่ ๆ เจริญตามสภาพโลกสมัยใหม่เอง

จังหวัดเลย

เมื่อการเดินทางผ่านไป ๔ ชั่วโมง ก็ถึงที่หมายปลายทางคือที่ตั้งจังหวัดเลย ในระหว่าง
การเดินทางมีคนบอกว่ชนภูจะตั้งไปทางนี้ แต่จะต้องไปอีกประมาณ ๓-๔ ชั่วโมง ตามโปร
แกรมการมาครั้งนี้ จึงได้แต่ผ่านไปจนถึงคำเด้อ และอารมณ์ก็เลยไปถึงภาพสมมติใน
วรรณคดีต่าง ๆ ที่กล่าวถึงทอขององค์เทพเจ้า เข้าใจว่าหลายคนที่ไม่เคยไปคงเคยคาย
โอกาสเช่นเดียวกัน เมื่อเดินทางมาถึงจะถึงตัวจังหวัด มีสิ่งหนึ่งเป็นความหมายว่าจะถึง
จังหวัดแล้ว คือเห็นรถจักรยาน ๓ คันแบบในกรุงเทพฯ พวกที่นั่งในรถคันเดียวกับข้าพเจ้า
ก็ใจว่าถึงแล้ว แต่จากนั้นอีก ๑๑ ก.ม. จึงจะถึงจริง ๆ เลยกลายเป็นคำขมเมื่อเห็นรถจกั
ยาน ๓ คันจอด “ว่าเห็นรถ ๓ คันถึงเมืองแล้ว” จังหวัดเลยเป็นท้องที่คดซายแดนประเทศ
ลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้น แต่ที่ตั้งจังหวัดเลยยังอยู่ห่างแม่น้ำโขงประมาณ ๓๐ ก.ม.
และไม่มีทางสะดวก การมาตรวจการครั้งนี้จึงเท่ากับมาที่ตัวจังหวัดเท่านั้น ที่ตั้งจังหวัดอยู่ใน
การเดินทางตรวจราชการ ฯ

เขตฯ ภิบาล

สภาพเย็บเหงามาก เพราะมีตลาดร้านค้าได้ก่น้อย ประมาณว่าจะมีพดเมืองในที่ตั้งจังหวัด ไม่เกิน ๕๐๐๐ คน พันจากที่รวมคนออกไปก็เห็นป่าและเห็นดงบ้าง นายปรัง พุฒนัม ผู้ว่าราชการจังหวัดได้จัดการต้อนรับที่บ้านผู้ว่าราชการจังหวัด มีข้าราชการมาต้อนรับเช่นกัน บ้านผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งนี้โสมมากกว่าทุกแห่งในภาคนี้ เป็นเรือน ๒ ชั้นขนาดใหญ่ แต่มีความเก่าแก่ไม่ได้ซ่อมหรือทาสีเลยทั้งผนัง ในบางแห่ง เป็นที่น่าเศร้าสำหรับผู้อยู่มิใช่

ท่านนายกรัฐมนตรีกำลังสอบถามภูมิประเทศ
ของจังหวัดเลยต่อผู้ว่าราชการภาค ๔

น้อย หลังจากพักผ่อนรับประทานอาหารกลางวันแล้ว ประมาณ ๑๕.๐๐ น. ก็เดินทางกลับ ไปจังหวัดขอนแก่น ก่อนกลับจริง ๆ ได้วิ่งรถไปดูถนนในเมืองและถนนซึ่งกำลังทำแยกไปยัง

เขตฯ ภิบาล

อำเภอต่าง ๆ เดี่ยวเวลาน้อยกว่า ๓๐ นาที จึงได้มุ่งหน้ากลับ อย่างไรก็ดีในระหว่างทางได้แวะอำเภอชุมแพซึ่งเป็นท้องที่ของจังหวัดขอนแก่นเมื่อเวลา ๑๔.๐๐ น. เพื่อรับประทานน้ำชา อำเภอต้องจุดตะเกียงเป็นการใหญ่ การรับประทานน้ำชาเป็นไปด้วยความครึกครื้นอย่างยิ่ง ท่านผู้ใหญ่เจ้าห้องรับประทานอาหารเป็นระเบียบแต่ผู้ติดตามรวมทั้งข้าพเจ้าได้รับเครื่องคั้นชนิดคั้นละเอียดน้อย จึงนำขึ้นไปตามกัน

วันการเดินทางโดยรถยนต์ได้สิ้นสุดที่จังหวัดขอนแก่นอีกครั้งหนึ่งเมื่อเวลา ๒๓.๓๐ น. รวมเดินทางเป็นระยะเบ็ดเสร็จ ราว ๔๕๐ ก.ม. นับว่าเป็นการทดสอบความแข็งแรงของคนและรถในวันแรก. พอถึงขอนแก่นก็ขึ้นรถไฟขบวนพิเศษเดิม แต่รถยังไม่ออกเดินทางจนกระทั่ง ๒๓.๐๐ น. และการเดินทางตอนต่อไปนี้ออกจะมีความลำบากเป็นพิเศษ กล่าวคือได้มีกำหนดการให้รถเดินไม่หยุดเว้นแต่ที่สถานีที่จำเป็น ระยะทางจากขอนแก่นถึงจังหวัดอุดรธานีประมาณ ๘๐ ก.ม. ได้ขอให้รถไฟเดินเป็นเวลาราว ๘ ชั่วโมง กล่าวคือให้ถึงสถานีปลายทางเวลา ๗.๐๐ น. ที่เป็นการลำบากคือเมื่อใดที่นอนแล้ว รถก็จอดเพื่อรับคนไม่ให้ร้อน และไม่มีความสะดวกนอนมากนัก ประกอบกับไม่มีห้องกักขังอย่างใด จึงนับว่าอยู่ในฐานะที่ลำบากเป็นพิเศษ.

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

